

Praatkruid

Informatieblad van IVN Veldhoven Eindhoven Vessem

Herfst 2026

IVN Veldhoven Eindhoven Vessem

IVN Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid is een landelijke vereniging met plaatselijke afdelingen. IVN Veldhoven Eindhoven Vessem is zo'n afdeling met als werkgebied de gemeenten Veldhoven, Eindhoven en een deel van de gemeente Eersel (de kernen Vessem, Knegsel en Wintelre).

De afdeling is ontstaan door samenvoeging van IVN Veldhoven-Vessem en IVN Eindhoven in 2013 en heeft ca. 380 leden. Ons doel is om met onze activiteiten belangstelling te wekken voor natuur en milieu. Bovendien willen we de kennis bij het publiek hierover vergroten. Met diverse activiteiten zorgen wij voor bescherming en ontwikkeling van de natuur in ons werkgebied.

Bestuur

Voorzitter	Jos de Bruijn	06-37323770	jos.bruijn@kpnmail.nl
Secretaris	Lisette Broeken	06-23455723	secretariaat.ivnvev@gmail.com
Penningmeester	Henk Baeten	06-51799175	henkbaeten.ivnvev@gmail.com
Ledenadministratie	Henk Baeten	06-51799175	henkbaeten.ivnvev@gmail.com
Leden	Claudia Stoldt	06-41917390	claudia@detuinfluiter.com
	Jan Koopsen	06-20156561	jankoopsen.ivnvev@gmail.com

Werkgroepen

L&M Eindhoven	Jos de Bruijn	0637323770	jos.bruijn@kpnmail.nl
L&M Veldhoven/Vessem	Gerard Lijten	0620771867	gerard.lijten@planet.nl
Wandel- en fietsroutes	Rien de Schipper	0651579996	rien.de.schipper@gmail.com
Cursussen	Jannie Landa	0651403216	jannielanda1@gmail.com
Vogels	Heine van Maar	0652794217	heine.vanmaar@planet.nl
Water	Etje Hendrixx	0622886128	etjehendrixx@gmail.com
Vlindertuin	Lea Seuntjens	0610912511	leaseuntjens@gmail.com
Documentatiecentrum	Harrie Kessler	0402532079	hpekessler@gmail.com
Jeugd IVN	Heine van Maar	0652794217	heine.vanmaar@planet.nl
	Elly Fuchs	0610915141	elly.fuchs@gmail.com
Scholenwerk	Marian Kessler	0402532079	kesselermj@gmail.com
Wandelingen	Veronique Mogendorff		ivn@rijniers.nl
Planten	Eugenie Verstegen		eugenie.verstegen@gmail.com
Vleermuizen	Gerard Lijten	0620771867	gerard.lijten@planet.nl
KLE	Cor van Leeuwen	0639739572	corvanleeuwen.ivnvev@gmail.com
Kinderdoe	Petra van Leeuwen	0402114070	petravleeuwen@upcmail.nl
Kinderfeestjes	Etje Hendrixx	0622886128	etjehendrixx@gmail.com
Insecten	Wil Janssen	0653650513	wil@wjmjanssen.nl
Beheer D'n Aard	Gerard Lijten	0620771867	gerard.lijten@planet.nl
Beheer website	Jan Koopsen	0620156561	jankoopsen.ivnvev@gmail.com
Nieuwsbrief	Jan Koopsen	0620156561	jankoopsen.ivnvev@gmail.com
Praatkruid	Etje Hendrixx		etjehendrixx@gmail.com
Vertrouwenspersoon	Marian Kessler		kesselermj@gmail.com

Lidmaatschap

Het lidmaatschap kost per jaar € 24,00. Huisleden (andere gezinsleden die op hetzelfde adres wonen) betalen jaarlijks € 5,-. Als (huis)lid krijgt u korting bij onze cursussen en kunt u deelnemen aan alle ledenactiviteiten.

Jeugdleden betalen € 35,00 per jaar. Scholen betalen een vaste contributie van € 40,00 per jaar.

Bankrek.nr. NL79 TRIO 0320 8657 89 t.n.v. IVN Veldhoven Eindhoven Vessem.

D'n Aard

Ariespad 5, 5503 EZ Veldhoven

Beheer, onderhoud, reserveringen: Gerard Lijten

0620771867 of ivn.vev@gmail.com

Praatkruid

IVN Veldhoven Eindhoven Vessem - herfst 2026

Klimaat

Tsjonge, wat een gekke zomer hebben we dit jaar. Tot ongeveer half juni leek er weinig gek aan de hand maar daarna ging het hard. Heet en droog, om het maar kort te houden. Mensen die nu nog ontkennen dat er iets met het klimaat aan de hand is moeten zich beter laten informeren. Of ze hebben een andere agenda natuurlijk. De signalen zijn echt niet meer te missen. Dat gaat gevolgen hebben en waarschijnlijk al op afzienbare termijn. Zo wordt verwacht dat enkele boomsoorten het hier niet meer zullen kunnen uithouden. Denk daarbij aan beuk, berk en spar. De erg grote wisselvalligheid, nu weer langdurig droog, dan weer een tijdje kletsnat, trekken deze soorten niet. Die gaan dus 'opschuiven' naar het noorden. Daar gaat zeker wat voor terug komen maar ik heb nog geen idee wat.

Maar ja, de politiek is tot nu toe niet erg voortvarend in het nemen van noodzakelijke maatregelen en al helemaal niet als je het op internationaal niveau bekijkt. Als goedwillende burger hebben we voorlopig het nakijken. Toch stel ik vast dat er nog altijd veel te genieten valt. Gelukkig maar. Zo was ik vandaag met een enthousiast groepje op excursie door de Aanschotse beemden. Het werd ons zeker duidelijk dat er schade is, met name een aantal bomen legt het loodje of is al dood. Maar de graslanden blijken ondanks de aanhoudende droogte en hitte behoorlijk weerbaar. Er bloeide nog van alles en we hebben behoorlijk wat vlinders en andere insecten gezien. Jammer genoeg ook nogal wat Aziatische hoornaars, maar dat is weer een ander probleem.

Na de wandeling was de stemming dus nog aardig positief. De natuur blijft mooi en boeiend.

Blijven genieten dus. Er op uit zodra het kan. Weer of geen weer, dat maakt niets uit.

Jos de Bruijn

Inhoud

- 4 Voorzitter gezocht
Joke Verhallen
- 5 Vogelweek in Zuid Frankrijk
- 8 De beuk
- 9 Op vlindersafari
- 10 Activiteiten
- 11 Herfst?
- 12 Wandeltip
- 13 De mooiste foto
- 14 Cursussen
De genialiteit van vogels
- 15 Klimaat

Voorpagina

Mooiste foto van de fototentoonstelling met thema ROOD: twee dambordvliegen met knalrode ogen Foto: Harrie Kessler

Roodgerande houtzwam Foto: Etje Hendrixx

Foto voorwoord

Kolibrevlinder, eerst een zeldzaamheid, nu algemeen waarneembaar Foto: Riekje van de Ven

Redactie: Etje Hendrixx
etjehendrixx@gmail.com

Praatkruid Winter 2026- 2027 verschijnt half december 2026.
Graag de kopij inleveren voor 15 november 2026
Mooie foto's zijn altijd welkom!!!

Profielschets bestuursvoorzitter IVN Veldhoven Eindhoven Vessem

BESTUUR

Februari 2027 zal Jos de Bruijn twee termijnen van vier jaar als bestuurslid hebben afgerond. Hij is daarvan zeven jaar voorzitter geweest en heeft te kennen gegeven het stokje nu te willen overdragen.

Volgens de statuten moet de vereniging nu op zoek naar een nieuwe voorzitter die dan in eerste instantie door de Algemene Ledenvergadering voor vier jaar zal worden benoemd.

In februari 2027 zijn verder geen bestuursleden aftredend waarmee de continuïteit is geborgd.

Taken van de voorzitter

Het leiding geven aan (het bestuur) van de vereniging. Het bestuur vergadert elke zes weken. Daarnaast is er drie keer per jaar overleg met de werkgroep-coördinatoren en wordt vier keer per jaar vergadert met de drie collega--verenigingen in de regio Kempenland. Tenslotte wordt eens per jaar een Algemene Ledenvergadering gehouden. De voorzitter geeft leiding aan deze vergaderingen. Het vertegenwoordigen van de vereniging naar buiten, onder meer bij overleg met gemeenten, Trefpunt Groen

Eindhoven en andere (veelal groene) partijen.

Het bevorderen van een actieve, ontwikkelingsgerichte en collegiale sfeer binnen de vereniging.

Persoonskenmerken van de voorzitter

Leidinggevende capaciteiten.

Inspirerende en stimulerende kwaliteiten.

Oog hebben voor ontwikkelingskansen en voor bevordering van de continuïteit van de vereniging.

In staat zijn om de vereniging op een goede wijze te profileren bij de stakeholders.

Zichtbaarheid.

Affiniteit met natuur en milieu.

Kennis van de IVN-organisatie is een pré maar niet noodzakelijk.

Geïnteresseerden wordt verzocht contact op te nemen met Jos de Bruijn.

(Tel. 0637323770; mail jos.bruijn@kpnmail.nl)

Hartelijk gefeliciteerd, Joke Verhallen!

Soms is het goed om eens iemand in de schijnwerper te zetten, zomaar, omdat we blij zijn met haar /zijn inzet en aanwezigheid.

Joke is alweer 88 jaar geworden. Van harte gefeliciteerd met deze mooie mijlpaal!

Joke is al sinds 5 januari 1978 lid van het IVN en nog altijd een actief en betrokken lid. Zo is ze nog steeds actief bij de plantenwerkgroep en in de vlindertuin. Ze heeft er eindeloos veel potten koffie gezet!

Jarenlang heeft Joke meegewerkt aan de tentoonstellingen van het IVN. Ook is zij natuurgids en heeft zij zich gespecialiseerd in grassen. Daarnaast nam ze graag deel aan de gezellige IVN-weekenden.

Joke, wij wensen je van harte het allerbeste, en vooral nog vele mooie en gezonde jaren toe!

José van Lieshout

Joke Verhallen, ons oudste actieve lid Foto: José van Lieshout

Vogelweek in de Camargue, Crau en Alpilles

JOOST VULLINGS

Het is laat in april wanneer de Vogelwerkgroep weer koers zet naar Frankrijk. Waar we twee jaar geleden de Spaanse Pyreneeën verkenden, ligt het doel deze keer bij de delta van de rivier de Rhône: de Franse Camargue. Voor velen van ons is het een onbekend gebied, maar al snel blijkt dat de reputatie van dit uitgestrekte moeras-, steppe- en kustlandschap meer dan terecht is. Een week lang trekken we door een regio waar iedere dag nieuwe verrassingen brengt en waar vogels nooit ver weg zijn.

Tussenstop

Zoals wel vaker begint de reis voor een deel van de groep met een tussenstop in Méry-ès-Bois in de Sologne. Tussen houtwallen, akkers en beekdalen voelen we direct dat we Nederland achter ons hebben gelaten. Orpheusspotvogels zingen uitbundig vanaf struiktoppen, veldleeuweriken vullen de lucht met hun zang en hoog boven de vel-

De groep van deze reis Foto: Gerard Lijten

den verschijnen de eerste slangenarenden. Ook bergfluiters, roodborsttapuiten en nachtegalen laten zich goed zien of horen. De toon voor de week is gezet.

Saint-Gilles

Na de reisdag naar Zuid-Frankrijk zijn we als groep compleet en betrekken we een oud huis nabij Saint-Gilles, aan de rand van de Camargue. Het erf zelf blijkt al een uitstekende vogelplek. We vinden er een kwak in de rivier en kleine bonte spechten laten zich prachtig bekijken rondom hun nestplaats. Overal klinkt de zang van nachtegalen en regelmatig vliegen er lachsterns over. 's Nachts nemen bosuilen het muzikale programma over, daarbij naar onze smaak iets te vaak ondersteund door de op het erf aanwe-

Kwak Foto: Gerard Lijten

Lachstern Foto: Gerard Lijten

zige pauwen.

De dagen daarna verkennen we de verschillende delen van de Camargue. De enorme rijkdom aan water- en moerasvogels maakt diepe indruk. Flamingo's trekken over of waden door de geulen, zwarte ibissen foerageren in grote aantallen op ondergelopen velden en overal zijn reigers te zien: van kleine zilverreigers tot purperreigers en koereigers, terwijl steltlopers als bosruiters, steltkluten en groenpootruiters de slikranden afzoeken naar voedsel.

Bijzondere soorten

Naast de grote aantallen zijn het juist de bijzondere soorten die de reis extra kleur geven. Vorkstaartplevieren jagen sierlijk boven de weilanden, scharrelaars zitten op elektriciteitsdraden langs de wegen en groepen bijeneters zorgen telkens weer voor opwindning in de groep, met

Vorkstaartplevieren Foto: Gerard Lijten

name bij de fotografen. De zang van de kleine zwartkop leren we kennen en klinkt opeens op veel plekken uit het struweel en verschillende grasmussoorten, waaronder de westelijke baardgrasmus en later in de Alpilles zelfs de Provençaalse grasmus, zorgen voor mooie vogelmomenten.

Crau

Een hoogtepunt vormt het bezoek aan de Crau, een uitgestrekt steppegebied dat uniek is in Frankrijk. Hier verandert het landschap volledig. Uitgestrekte stenige vlakten vervangen het water en riet van de Camargue. Juist hier vinden we soorten die sterk aan Zuid-Europese steppes gebonden zijn. Zoals de kleine trappen die we uiteindelijk – na lang turen – in de verte zien vliegen (waarbij ieder nadeel zijn voordeel had want we hadden we een stel illegaal rondrijdende motorrijders nodig om de vogels in beweging te krijgen...). Na lang zoeken vonden (de meesten) de grielen die bij uitstek een perfecte camouflage kennen voor deze omgeving. Een zingende kortteenleeuwerik verradt zijn aanwezigheid hoog boven de vlakke. De schaapskudde, die we al die tijd al in beeld hadden, komt op een gegeven te dicht bij ons naar het oordeel van het groepje waakhonden dat hen in de gaten houdt. Onder zachte maar besliste dwang van de meest daadkrachtige hond worden we rustig terug naar de auto gedreven, onze tijd in de Crau zat erop.

Roofvogels genoeg!

Havikarend Foto: Gerard Lijten

Foto: Joost Vullings

Kleine trap Foto: Gerard Lijten

Ook roofvogelliefhebbers komen ruimschoots aan hun trekken. Tijdens de reis zien we geregeld slangenarenden, boomvalken, zwarte en rode wouwen en bruine kiekendieven. Op de reisdagen boven de Cevennen zweven tientallen vale gieren in de thermiek. Het absolute hoogtepunt volgt echter in de Alpilles, een kalkrijk heuvelgebied ten noorden van de Camargue. Wanneer de zon eindelijk door de bewolking heen begint te breken en de eerste thermiek ontstaat, verschijnt plots een havikarend. Later zien sommigen van de groep deze indrukwekkende roofvogel opnieuw, wat een genot! Samen met aasgieren, alpengier-zwaluwen en rotszwaluwen zorgt dit voor een onvergete-

Parelhagedis Foto: Gerard Lijten

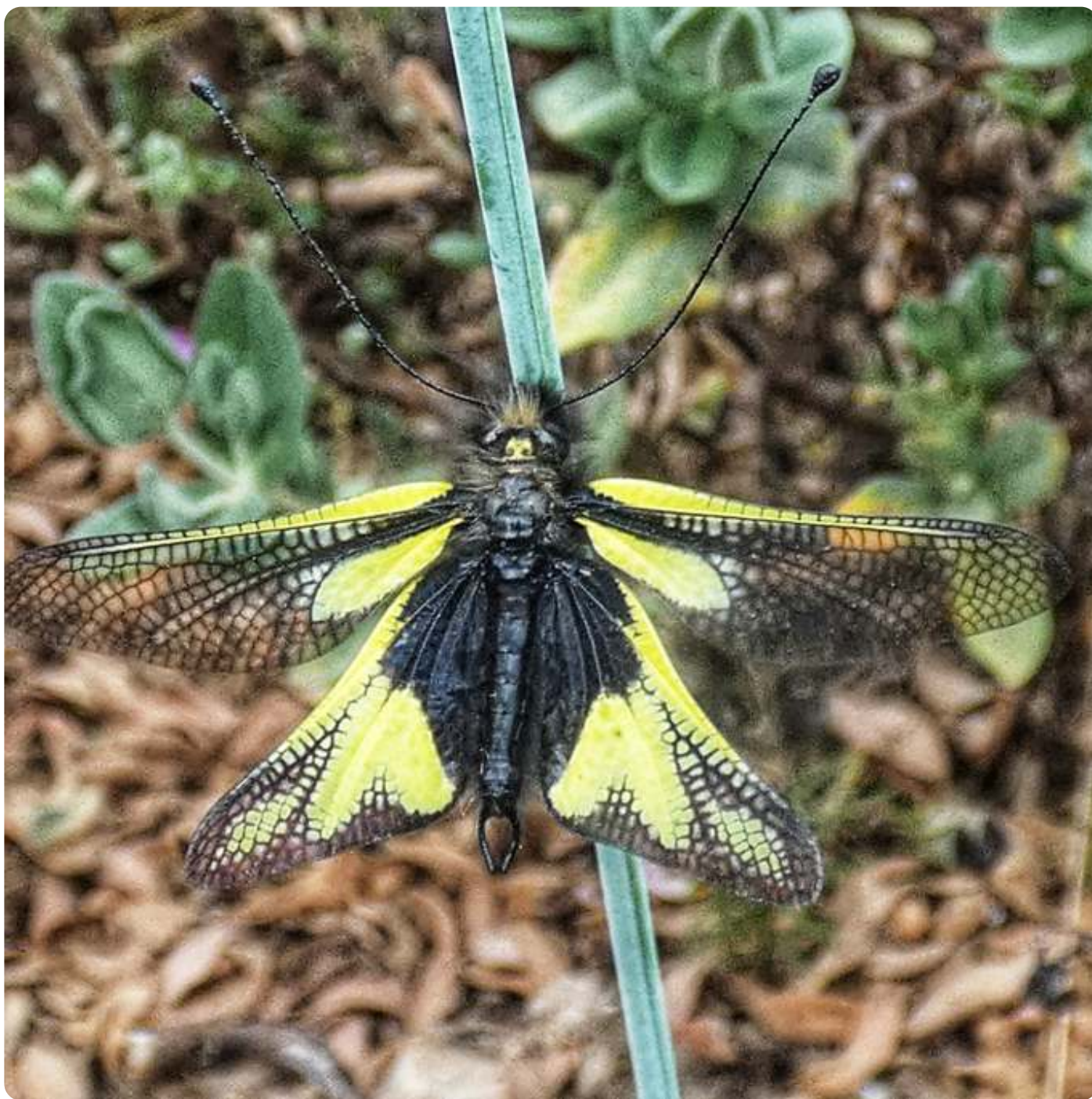
lijke afsluiting van de week.

Een week die dus uitstekend is verlopen, met heel soms een kleine tegenvaller: een betaald reservaat viel een beetje tegen en enkele gehoopte soorten bleven buiten bereik of waren als zomergast simpelweg nog niet of nauwelijks gearriveerd. Het weer was vrijwel ideaal, met veel zon, weinig wind en temperaturen tussen de 22 en 27 graden. Naast de vogels zagen we nog andere mooie soorten, zoals de parelhagedis in de Crau, de familie wild zwijn met jongen op de landweggetjes vlak bij het huisje, een bever en beverrat tegelijk in een waterloop. Ook de bijzondere – zoutminnende – flora met soorten als groot schorrenkruid krijgt onze aandacht, evenals bijzondere soorten insecten als de vlinderhaft.

Maar we kwamen voor de vogels, én voor de sfeer en die

bleef de hele week uitstekend. Het huis was erg ruim en bood genoeg plaats voor iedereen. Na het vogelen werd er stevast een borreltje naar keuze gedronken met iets te knabbelen erbij. Het huishouden verliep dan ook vlekkeloos, we koken veel zelf in wisselende gezelschappen en altijd tot tevredenheid van de rest van de groep.

Als we weer huiswaarts keren, staat de teller op 155 vogelsoorten. Daaronder bevinden zich soorten die voor velen nieuw waren, wat heerlijk is voor de lijstjes, maar bovenal houden we er herinneringen aan fraaie landschappen en lange dagen buiten aan over. De Camargue, Crau en Alpilles hebben onze verwachtingen ruimschoots overtroffen. Het is zo'n gebied waar je na één bezoek al vermoedt dat je er ooit nog eens terug zult keren.

Vlinderhaft Foto: Joost Vullings

De beuk

HEINE VAN MAAR

Met een aantal mede IVN vogelaars hebben we dit voorjaar ons best gedaan om de broedvogels van landgoed de Wielewaal te tellen. Dat is goed gelukt. Je moet er eens gaan kijken als je er nog niet geweest bent. Het is een prachtig oud bos met indrukwekkende lanen. Sommige eikenlanen hebben een leeftijd van 150 jaar. Ze waren er al toen Frits Philips er nog niet woonde. De beukenlanen daarentegen werden bij de aanleg van het landgoed geplant. Ze zijn nu 100 jaar. Als je er bent zul je zien dat er gaten vallen in de beukenlanen en wel op de lager liggende stukken, die soms wat natter zijn. De beheerder van de Wielewaal maakt zich zorgen. Hoe komt het dat sommige oude beuken doodgaan? Het begint met de droge zomers van 2018, 2019, 2020 en 2022.

Niet fijn voor een oppervlakkig wortelende boom als de beuk. De eik wortelt diep en heeft er veel minder last van.

Hulp van schimmels

Het wortelstelsel van veel bomen en ook van de beuk staat ondergronds in innig contact met een enorm netwerk van schimmels. Er wordt weleens gezegd dat schimmelnetswerken de grootste levende organismen op aarde zijn. Nature today had hier recent een mooi artikel over. (je kunt je gratis abonneren, je krijgt iedere dag natuurberichten). De samenwerking tussen schimmel en boom werkt als volgt. De beuk maakt suikers en levert deze suikers aan het schimmelnetwerk, waardoor het kan groeien. Dit netwerk levert in ruil voedingstoffen, mineralen en vooral water. Een succesvolle ruil. De schimmeldraden komen in de fijnste poriën in de grond en zijn veel uitgestrekter dan het eigen wortelstelsel. Daarom kunnen bomen die ondiep wortelen water betrekken uit een heel groot gebied. Maar goed, de droogte is voor sommige beuken dus tot op zekere hoogte te hanteren. De beuken kregen daarna in 2024 te maken met een zondvloed van water. Het schimmelnetwerk en het wortelstelsel kregen lange tijd geen zuurstof meer en stierven af. In 2025 en 2026 weer de droogte. Veel beuken geven het nu toch maar op. Heel heel zonde. Een boom die eenmaal aan het aftakelen is, komt er niet meer bovenop.

Klimaatbestendig bos

We kennen de oorzaak allemaal, de opwarming van de aarde. De hittegolven, langdurige droogte en extreme neerslag worden gewoon. Veel sparren en lariksen staan er ook troosteloos bij. We zullen moeten wennen aan het verlies van veel bomen en boomsoorten die op bekende plaatsen uit onze omgeving zullen verdwijnen. Kunnen we er wat aan doen? Ja, toch wel. Bosbeheerders zien de snelheid waarmee het gebeurt en planten andere soorten aan die beter tegen extremen kunnen. Het is ook een mooie kans om onze bossen gevarieerder en daarmee klimaatbestendiger te maken. Een voor de hand liggende

oplossing is kiezen voor bomen met een dieper wortelstelsel. Maar ook zogenaamde rijkstrooiselsoorten helpen goed. Dat zijn bomen als linde, kers, haagbeuk en esdoorn die met hun afgevallen blad de bodem verbeteren en zorgen dat die bodem minder zuur is, dus gezonder en beter bestand tegen extremen zoals droogte of overstroming. Verschillende boomsoorten die in een gemengd bos door elkaar zijn aangeplant steunen elkaar en vangen klappen beter op. De grotere variatie die zo ontstaat geeft meer biodiversiteit in de vorm van insecten en vogelsoorten. Veel verandering en verlies dus, maar op termijn ook weer herstel. Deze maanden hou ik de weergegevens bij voor het vogelrapport voor de Wielewaal wat we maken: februari 2026 was 2,8 graad te warm, maart 1,5 graad, april 0,9 graad, mei 1,0 graad, juni 2,9 graad en juli 1,4 graad in Eindhoven.

Het zet mij iedere keer weer aan het denken. Ook denken over wat kan ik zelf nog meer doen als persoon om klimaatverandering te verminderen. Alles helpt. We zitten in een jaar dat klimaat niet meer de hoogste prioriteit heeft bij velen. Jammer dat de urgentie wat weg is. Ik probeer wat te doen aan mijn eigen gewoontes, geleidelijk veranderen kan best. En praat er eens over. Wij doen dat af en toe onderweg tijdens een vogelexcursie. De één weet dit, de ander dat. Door te praten stimuleer je elkaar om iets te doen. En mij geeft het in ieder geval voldoening als ik zelf weer wat heb bereikt ten gunste van het klimaat. Soms mis ik het onderwerp duurzaamheid/klimaat in het Praatkruid. We hebben duurzaamheid in onze naam!! Wie voelt zich aangesproken.

Stervende beuken in de Wielewaal Foto: Heine van Maar

Op vlindersafari

JOOST VULLINGS

Op zaterdag 6 juni heeft het Jeugd IVN het seizoen afgesloten met de traditionele slotdag. Voor de kinderen blijft het altijd tot het laatste moment een verrassing waar we heen gaan. Pas toen we voor het hek stonden hadden ze door waar ze waren: bij de Vlindersafari in Gemert, een tropische vlindertuin waar honderden kleurrijke vlinders vrij rondvliegen tussen exotische planten en bloemen. Na een warm welkom door de eigenaar van de Vlindersafari werden we direct ondergedompeld in een heel andere wereld. Zodra we door de flapdeuren de kas binnengingen, voelden we de warmte van de tropen en werden we omringd door een weelderige jungle van planten, met overal vlinders die door de lucht dansten. Grote vlinders, kleine vlinders, kleurrijke exemplaren en soorten die juist meesterlijk gecamoufleerd waren, vlinders met puntgave vleugels of juist helemaal versleten; er viel voor iedereen genoeg te ontdekken.

Maar er moest ook gewerkt worden! De vlinders lusten graag rijp fruit en het was aan de Jeugd IVN'ers om dat voor ze te prepareren. De eigenaar van de Vlindersafari die ons onder zijn hoede had, had duidelijk veel vaker met dat bijltje gehakt. Hij wist de kinderen goed te boeien en aan het werk te houden, waardoor het voor de leiding af en toe bijna ook als een uitje begon te voelen.

De middag brachten we vooral buiten door, waar de kinderen zich o.a. vermaakten met de rondgang verstopt in

Sommige kinderen raakten verknocht aan een bepaalde vlinder. De Vlinder kreeg dan zelfs een naam Foto: Joost Vullings

de heg, met daarin een klein – af en toe interactief – mu-seumpje. Iedereen ging ook nog even rond in de vlindertuin, even kijken of de bananen die ze klaar hadden gezet al op waren. De giftshop bevond zich precies tussen de vlindertuin en het erf, dus kon de leiding deze makkelijk om de beurt snel bezoeken. Met name de buiten breed uitgestalde biologische planten en kruiden vonden gretig aftrek.

Voor veel deelnemers vloog de tijd minstens zo snel voorbij als de vlinders zelf. Voordat we het wisten was het alweer tijd om afscheid te nemen, sommige Jeugd IVN'ers waren al eerder terug naar binnen gegaan om even nog bij

Er moest ook gewerkt worden: de vlinders moeten immers eten en drinken Foto: Etje Hendriks

De vlinders komen op je zitten en dat maakt je blij Foto: Etje Hendriks

Er waren hele grote vlinders..... Foto: Etje Hendriks

hun inmiddels bevriende vlinders te zijn. Toch komt ook aan al het goede een eind en iets na vieren konden we alle deelnemers weer veilig bij hun wachtende ouders op d'n Aard afleveren.

De leiding van het Jeugd IVN kijkt terug op zowel een bijzonder geslaagde slotdag, als opnieuw een bijzonder geslaagd jaar. Het is mooi om te zien dat de groep blijft groeien en dat nieuwe leden zich zo snel thuis voelen. Wij wensen iedereen een fantastische zomervakantie toe en hopen alle jeugd IVN'ers in het nieuwe schooljaar weer te zien voor een nieuw seizoen vol ontdekkingen in de natuur!

... maar ook hele kleine vlinders Foto: Etje Hendriks

Activiteiten

VERONIQUE MOGENDORFF

Als U van plan bent mee te lopen met een van onderstaande wandelingen, raad ik U aan kort voor de datum nog even in op onze website te kijken of er wijzigingen zijn.

Zaterdag 3 oktober, 10:00-12:00 uur

Wandeling in het Eckartse bos

Start: Parkeerterrein bij de waterzuivering aan de van Oldebarneveldtlaan in Eindhoven

Zondag 4 oktober, 10:00-12:00 uur

Wandeling op landgoed de Grote Beek met thema "natuur- en cultuurhistorie van de Grote Beek"

Start: Dr. Poetlaan 30 in Eindhoven

Vrijdag 9 oktober, 20:00-22.00 uur

Wandeling in park Meerland met thema "Vleermuizen"

Start: Onder de Hangar in Meerhoven

Zaterdag 10 oktober, 14:00-15:30 uur

Wandeling op landgoed Eckartdal

Start: Ingang Eckartdal, parkeerplaats bij Lunet Zorg, Nuenenseweg 1 in Eindhoven

Zondag 25 oktober, 14:00-16:00 uur

Wandeling Toterfout met thema "Paddestoelen"

Start: Schuilhut Halfmijl, hoek Vessemse dijk en Halfmijl

Zondag 25 oktober, 10:00-12:00 uur

Wandeling in Park Meerland met thema "kleurrijke herfst in het park"

Start: Mrs. Park, Waterfront 402 in Eindhoven

Zondag 8 november, 14:00-16:00 uur

Wandeling op landgoed de Wielewaal

Start: ingang Elburglaan 12

Zondag 13 december, 11:00-13:00 uur

Wandeling langs de Dommel in Eindhoven met thema "bomen"

Start: hoek Jonckbloedlaan-Coornhertlaan in Eindhoven

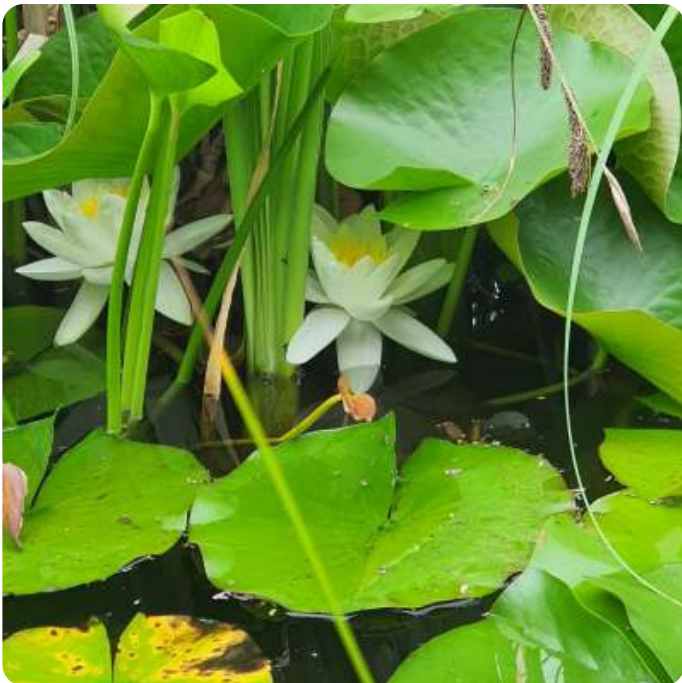
Dopheide Foto: Etje Hendriks

Herfst?

LENY WESTEIJN

In de Vlindertuin van het IVN op het Ariespad in Veldhoven hebben we bepaald niet het gevoel dat de herfst op komst is. Tot nu toe is het op onze maandagse werkdagen heet, heter en heetst. Bij 'de koffie' hebben we het over planten die goed gedijen in dit warme en droge weer. Meer klimaat-bestendige planten. Het is niet zinvol om planten die het al gauw af laten weten in deze hitte (maar vooral droogte!!) te herplanten. We gaan daarom zoeken naar planten die er beter tegen bestand zijn. We zien ze om ons heen: lavendel, grassen, distel-achtigen en vetkruid staan er prima bij. Met het planten wachten we natuurlijk tot in de herfst, wanneer de grond nog lekker warm is en de planten in rust gaan en het meestal(!) geregeld een keer regent. De ideale tijd om nieuwe planten te zetten en bestaande planten te scheuren en te herplanten.

De droogte laat ons ook beseffen dat we aandacht aan de bodem moeten besteden! Het toevoegen van veel organisch materiaal maakt dat het water langer vastgehouden wordt. Dat zorgt ervoor dat de wortels van de planten hier langer hun vocht uit kunnen halen. Onze bladkorf is al lekker gevuld; in het najaar gaan we alles 'inwerken'.

Vijver vol met waterplanten Foto: Raymond Ritze

O jee, de vijver...

De vijver is van grote waarde voor de vlindertuin. Vlinders en andere insecten komen er drinken. Libellen leggen er hun eitjes en leven er 2-3 jaar. Maar..... elk jaar groeien de waterplanten verder en verder de grootste vijver in. Daarom staat er de komende maanden een flinke renovatie op het programma. In het voorjaar en zomer deden we

Impressie op de open dag Foto: Harrie Kessler

dat niet omdat we de waterdieren zoals salamanders en kikkers niet wilden storen. In de herfst is vijveronderhoud iets minder verstorend. Bovendien kunnen de bewoners dan logeren in onze kleine vijver. Op de volgende Open Dag hopen we u het renovatieresultaat te kunnen laten zien!

Terugblik Open Middag 6 juli jl.

Het was de hele middag gezellig druk. Voor het eerst hielden we een planten- en stekjesbeurs. Dit was een groot succes; dus volgend jaar weer!

Jeugd IVN-er Diede oogstte veel lof met zijn mini-Natuurmuseum in de Kerkuil. Enkele IVN-werkgroepen en de Zadenbieb presenteerden zich o.a. in de grote zaal. Vrijwilligers van de vlindertuin lieten trots 'hun' tuin zien. Bezoekers, bestuur en vrijwilligers vonden het een gezellige en nuttige middag. Hierbij willen we de werkgroepen en alle helpers dan ook nogmaals bedanken voor hun mooie 'tafels' en goede uitleg aan de bezoekers.

Vele handen maken.....licht werk!

Daarom zoeken we extra handen die alleen of samen met (een van) ons een stukje Vlindertuin willen gaan bijhouden. Het is ook leuk en leerzaam. Als je interesse hebt, kom eens kijken!

Meer informatie

Elke maandag om 10.00 uur bij 'de koffie', of per mail via leaseuntjens@gmail.com coördinator.

Wandeltip 21 Strijper Aa en Soerendonks Goor

HEINE VAN MAAR

Op een half uur rijden vanaf Eindhoven en Veldhoven ligt een karakteristiek beekdal en heideveld bij het **Soerendonks Goor**. De start is de parkeerplaats aan het Kra-nenveld in Soerendonk.

Vroeger kon je verder doorrijden maar dat mag gelukkig niet meer. We bevinden ons in heide en beekdal van de **Strijper Aa**, een klein beekje dat net over de grens in België ontspringt.

Loop vanaf de parkeerplaats in zuidwestelijke richting langs het omleidingskanaal van de Strijper Aa. Voorheen trok men beekjes zoals de Strijper Aa recht en vergrootte men het profiel drastisch om snel veel beekwater te kunnen lozen. Een wens vanuit de landbouw. Voor het oorspronkelijke beekje bleef weinig water over.

De route verlaat het omleidingskanaal en gaat door bos en langs de hei. Bij het kruispunt van paden rechtdoor. Je passeert nieuw aangelegd houtsingels met veel doornstruiken in het oorspronkelijke beekdal van de Strijper Aa. Natuurontwikkeling in zijn beste vorm. Goed voor flora en

fauna. Hier leeft de grauwe klauwier, terug van weggevoerd na zijn uitsterven. Je kruist het (nu droogstaande) beekje. Staatsbosbeheer heeft na aankoop van veel landbouwgrond fors ingegrepen en veel grond afgegraven zodat de natuurlijke laagte waar het water van het beekje in staat, is hersteld. Zo'n laagte heet een **doorstroommoeras**.

Passeer het droogstaande ven aan de oostzijde, dan is de lichtval het beste. Volg dan de noordoever en loop langs de volgende laagte en hou deze aan de oostzijde. Je komt op een breed zandpad. Ga naar rechts naar het zuidoosten en neem wat later het hek aan de linkerkant en ga de hei op. Na enige tijd kom je weer op het brede zandpad dat overgaat in verharding. Je overziet nu het Soerendonks Goor dat ook in verbinding staat met de Strijper Aa. In voorjaar en zomer is er een reigerkolonie in de struiken aan de overkant. Er is ook een kijkhut. In herfst en winter zie je veel eenden. Loop verder door en je komt bij de parkeerplaats.

De wandeling bedraagt ongeveer 7 km. Veel plezier.

Grauwe klauwier Foto: Gerard Lijten

De bezoekers van de open dag vonden de foto met de twee vliegen met rode ogen van Harrie Kessler de meest bijzondere foto. Foto: Riekie van de Ven

De mooiste foto

RIEKIE VAN DE VEN EN JOSÉ VAN LIESHOUT

Rood in de natuur

Tijdens de druk bezochte open dag van de vlindertuin konden de bezoekers ook de mooiste foto kiezen uit de 15 ingezonden foto's die onze I.V.N. leden hadden ingeleverd.

De 79 enthousiaste bezoekers vonden het soms erg lastig om een keuze te maken.

Maar uiteindelijk werden de twee vliegen met de rode ogen, een foto van Harrie Kessler met 11 stemmen als winnende foto gekozen.

De ere-galerij Foto: Riekie van de Ven

Een doorkijkje Foto: Etje Hendrixx

Doorkijkjes

Ook is het thema voor volgend jaar bekend gemaakt; DOORKIJKJES.

Dus voor volgend jaar hopen we vele mooie foto's te ontvangen zodat we de zaal gezellig kunnen aankleden en onze bezoekers volgend jaar weer van een mooie fototentoonstelling kunnen genieten.

Dank aan onze fotografen voor de mooie foto's.

De winnende foto krijgt een mooi plekje in de eregalerij in de hal van d'n Aard

Cursussen en lezingen

JANNIE LANDA

Lezingen

Andreas Wismeijer vertelt over onze aangeboren band met natuur en neemt ons mee wat dat betekent voor cognitie, emoties en gezondheid. De avond is in de bibliotheek Waalre, Julianalaan 19. En begint om 19.30. Informatie en opgeven Groen Café Waalre: Over de psychologische waarde van natuur voor de mens | woensdag 9 september 2026 | Bibliotheek Regio Eindhoven

Menno Schildhuis was eerder te gast bij het Groencafé in Eindhoven. Zijn presentatie Darwin in de stad ging toen over de aanpassing van soorten aan de stad. Hij presenteert nu zijn inzichten in wat dat kan betekenen voor je eigen achtertuin. De avond is in de bibliotheek Eindhoven, Emmasingel 22, Eindhoven en begint om 19.30. Informatie en opgeven: Groen Café: Darwin in de achtertuin. Op ontdekkingsreis in je eigen stad | donderdag 17 september 2026 | Bibliotheek Regio Eindhoven.

De **KNNV Eindhoven** organiseert op 17 september een lezing aan de hand van 2 films over de Groote Peel en over de vlucht van kraanvogels. Aanvang 20.00 uur. Spreker is Cor Speek. In d'n Aard, Ariespad 5. Opgeven via de site van KNNV Eindhoven.

Cursussen

Ik heb een cursus gevolgd van de soortenacademie. Mijn cursus ging over wilde bomen en struiken. Alhoewel ik een beetje opzag tegen een digitale cursus ben ik er erg enthousiast over. Je kunt de cursus op eigen tijdstip volgen en de uitleg is prima. Meer informatie over het cursusaanbod: www.soortenacademie.nl/course/index.php

Koekoek Foto: Gerard Lijten

De genialiteit van vogels

JANNIE LANDA

Een boek over leervermogen bij dieren.

Het boek met deze titel is zo'n boek waardoor je je realiseert hoe weinig wij toch nog weten over dieren waaronder vogels.

Hoe kan het toch dat een koekoek die nog nooit de weg heeft afgelegd naar Afrika de weg kan vinden zonder ouders?

Hoe weet een postduif de weg te vinden als die de route nooit eerder heeft afgelegd? Is er een mentale kaart? Dit boek staat niet uit een rij weetjes, wel bijna 400 bladzijden waarin wetenschappelijk onderzocht is wat allerlei vogelsoorten kunnen en waar dat kunnen dan mogelijk vandaan komt.

Waar zit het in het brein?

Hoe kan het dat er vogels zijn die verspreid over tientallen vierkante kilometers tot wel 33.000 zaden verstoppert en nog maanden later weten waar ze te vinden zijn?

De grootte van hersenen zeggen lang niet altijd iets over wat een dier kan.

Een koe met grote hersenen is minder slim dan een muis. Honingbijen met een brein van 1 millimeter kunnen net zo goed navigeren als zoogdieren.

De verhouding tussen hersen- en lichaamsvolume lijkt belangrijker. In de onderzoeken die worden aangehaald wordt veldwerk gecombineerd met laboratoriumonderzoek naar genen en cellen. Zo is er ontdekt dat binnen één soort de grootte van het brein kan variëren.

Niet alle vogels zijn even slim

Vaak worden de vermogens van kraaien en papegaaien beschreven, maar ook de vink, mus, duif en Amerikaanse matkop. Als je bent geïnteresseerd in vogels, in de werking van hersenen en bijvoorbeeld in leervermogen van vogels in relatie tot andere vaardigheden, dan is dit boek zeker een aanbeveling.

Of als je je wilt laten verrassen hoe het zit met hun muzikaliteit of reukvermogen. Het vraagt wel wat geïnteresseerdheid in onderzoek. Maar dan krijg je ook wat. Het zal je niet verbazen dat nog lang niet alles bekend is.

De auteur Jennifer Ackerman schrijft al meer dan dertig jaar over wetenschap, natuur en biologie en publiceert regelmatig in Scientific American, National Geographic en The New York Times. De vertaling van het boek is van Hanneke Bos.

Het klimaat is een zaak van iedereen

RIEN DE SCHIPPER

Ook dit jaar wordt in november de klimaatweek georganiseerd. De gemeente Veldhoven doet weer mee. Ondertussen zijn erg veel mensen er wel van overtuigd dat het klimaat aan het veranderen is. Dat doet het natuurlijk al miljoenen jaren, maar het gaat nu met een snelheid die de aarde zelden of nooit eerder heeft meegemaakt. Wat is eigenlijk zichtbaar daarvan?

Alpen

Gaan we iets verder weg, naar de Alpen, dan is het gevolg van klimaatverandering overweldigend zichtbaar. Waar het ijs honderden meters dik, als gletsjer van de berg naar beneden liep, is nu slechts een gapende leegte. In enkele tientallen jaren is meer dan 40% van het ijsvolume in Zwitserland verdwenen. In onze eigen Kempen zijn de gevolgen wat minder dramatisch en daardoor misschien onopvallend, maar wie goed kijkt kan ook in Veldhoven zien dat de gevolgen groot zijn.

Fijnspar

Zeker niet onopvallend zijn de extreme weersomstandigheden zoals hittegolven, droogte afgewisseld met natte periodes. Een boomsoort als de beuk trekt deze wisselingen niet en als gevolg daarvan zijn veel beuken, doodgegaan. De fijnspar zal op veel plaatsen volledig afsterven. Evenals veel berken. Een wandeling bij Grootmeer laat zien dat ook in onze eigen omgeving effecten dramatisch kunnen zijn.

Er moet wel gezegd worden dat een groot deel van de veranderingen niet uitsluitend de klimaatverandering is. De woekerende adelaarsvaren bijvoorbeeld in de bossen in de omgeving, profiteert van de hogere temperaturen, maar zeker ook van de stikstof.

Droogte

De droogte houdt dit jaar ook behoorlijk huis. Gelukkig zijn grote bosbranden Veldhoven nog bespaard gebleven. Maar door de lange regenloze periode is veel heide afgestorven. Waar normaal gesproken de heide afgelopen weken paars kleurde, door de bloei zijn nu grote stukken dood en lichtbruin gekleurd. Hopelijk kan nog een deel terugkomen als de wortels weer wat water krijgen.

Zilverreiger

De klimaatverandering maakt dat het ideale leefgebied van dieren verschuift. De zilverreiger was vroeger een zeldzame doortrekker en wintergast in Nederland, maar is de afgelopen decennia een steeds vaker voorkomende

broedvogel geworden. Sinds de jaren 2000 broedt de soort regelmatig in onze omgeving.

Klimaatverandering speelt zeker een rol in de toename van de zilverreiger. Maar ook hier geldt dat het een combinatie van factoren is: zachtere winters, voedselrijkdom en een groeiende Europese populatie. De soort gaat er duidelijk op vooruit de veranderende omstandigheden.

Vliegschaamte

Omdat de klimaatverandering zo'n overweldigend geheel is, is de gedachte soms: "daar kun je als eenling toch niets aan veranderen". Maar net zoals we met z'n allen de klimaatverandering in gang hebben gezet, door het gebruik van turf, kolen, olie en gas, kunnen we het tij ook keren door dit niet meer te doen. Minder energie gebruiken, meer zon en wind als energiebron, helpt direct. Minder vlees eten en minder spullen afdanken is wat minder direct, maar zeker zo effectief. En niet met het vliegtuig weg. Ook nog eens fijn voor mensen die in de buurt van het vliegveld wonen.

Wandeling Grootmeer

IVN heeft een mooie wandelroute bij Grootmeer in Wintelre. Er is van alles te zien, wat de klimaatverandering te maken heeft. Dode berken en lijsterbessen, het droge meer en misschien ook wel een zilverreiger. Kijk op de site van IVN-VEV bij routes.

Klimaatweek in Veldhoven

Veldhoven doet dit jaar ook weer mee aan de Klimaatweek van 2 tot en met 8 november. Een initiatief Ministerie van Klimaat en Groene Groei om Nederland te motiveren iets voor het klimaat te doen. Hier wordt het getrokken door onze eigen Veldhovense klimaatburgemeester Harry Welp. het programma komt ter zijner tijd in het Veldhovens weekblad en de website van de gemeente.

Grootmeer is nu een grote uitloopvlakte voor honden: het water is weg Foto: Rien de Schipper

Zwavelzwam. Het is een parasitaire zwam die op onder anderen eiken groeit. Jonge paddenstoelen zijn geel, maar als ze ouder worden verandert dat snel in oranje geel tot baksteenrood in de herfst. Foto: Etje Hendriks